

BOERDERIJ PAKKEBIER TE AALTEN

Vandaag was ik op verzoek van de eigenaren bij een boerderij in Barlo-Aalten. Een prachtige boerderij waar men ca. veertig jaar geleden gestopt is met het boerenbedrijf. Na een verbouwing werd het voorste gedeelte bewoond door de 'olde luu' en het achterste gedeelte door de 'jonge luu'. De voorzijde staat leeg en nu gaan in het voorste gedeelte de jonge luu en achterin hun dochter als nieuwe jonge luu wonen. De geschiedenis herhaalt zich dus. Thans wordt de boerderij weer aangepast aan deze tijd en toekomstbestendig gemaakt. Er waren wat bouwhistorische vragen die ik altijd, als het kan, graag beantwoord, bij voorkeur ter plekke.

LUIKEN

Rondlopende om deze boerderij zag ik een bijzonder detail aan de voorzijde, namelijk luiken zonder klampen. Normaliter worden luiken voorzien van klampen om ze vlak en recht te houden. Hier heeft men de gehengen steeds met 2 bouten per deel vast gezet en in het midden zelfs met een extra ijzer. Een constructie die ik nimmer ben tegen gekomen. Op deze wijze heb je minder hout nodig en zelfs minder schilderwerk. Wel heeft men hier aan de bovenzijde de luiken keurig afgedekt met een strookje lood om inwatering te voorkomen.

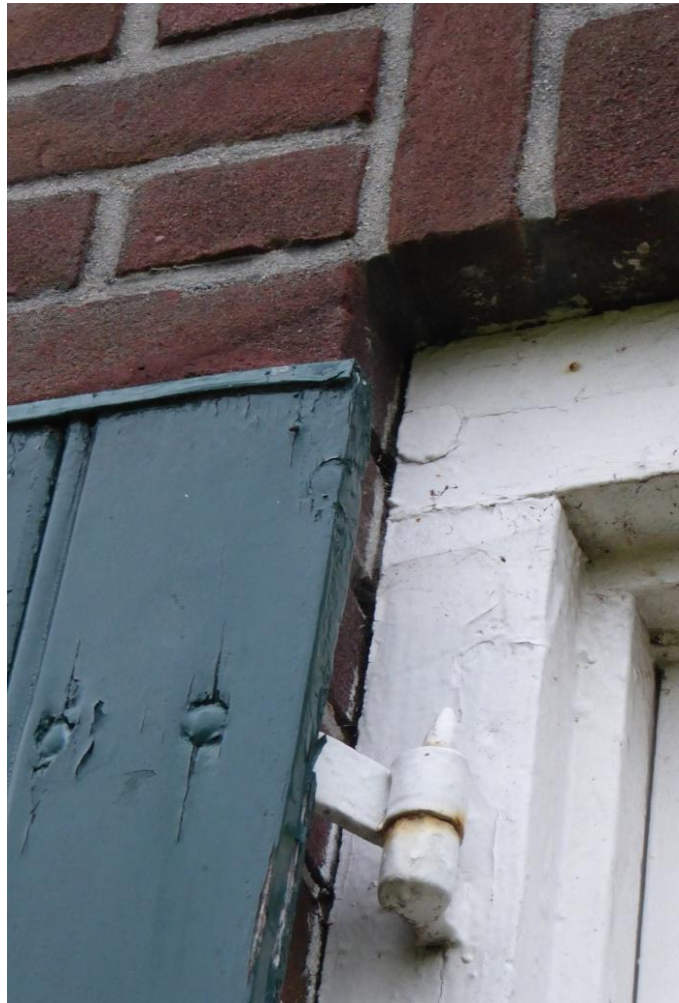
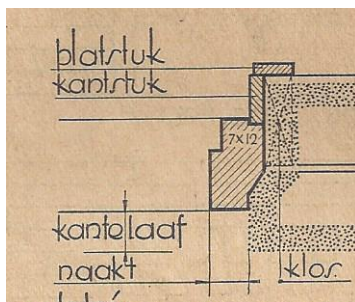
Uit overlevering werd verteld dat deze luiken voor in de jaren '30 vervaardigd en aangebracht zijn. Gelet op de zwaarte van de gehengen en duimen vermoed ik eerder net in het begin van de tweede wereldoorlog. Aalten staat bekend om de plaats met de meeste onderduikers. Deze zaten bij vele boerderijen en daarom werden in het begin van de tweede wereldoorlog diverse boerderijen die geen luiken hadden, veelal door de bewoners zelf voorzien van luiken. Daarom ook geen hartje of een ander figuurtje in de luiken, zodat je buiten niet kon zien of er binnen licht brandde. Hout was toen schaars verkrijgbaar en dan bedenk en maak je een luik met het materiaal wat je voorhanden had. Een heel lichte constructie die zich zeer goed gehouden heeft in al de afgelopen jaren.

Een prachtig detail passende bij de verzameling met het onderwerp luiken.

VERBINDING BUITENKOZIJNEN

Ook opvallend is de bovenhoek van de kozijnen, de verbinding tussen de stijl en de dorpel. Ook hier weer een detail dat ik niet ken. Hier is duidelijk te zien dat de toognagel, die de pen in het gat op zijn plaats moet houden, praktisch tegen de buitenkant tegen de muur zit. Normaliter zit die nagel wel in het midden van de dorpel maar ook in het midden van de stijl dus ca, 2,5 cm meer van de kantelaaf of dagkant af.

Gelet op de gemetselde gevel die vermoedelijk rond de jaren '30 is aangebracht voor de bestaande gevel langs, heeft men hier de oude kozijnen uit de bestaande gevel gehaald en voorzien van een extra kalksponning tot tegen de toognagel aan. Op deze wijze kan de wind niet rechtstreeks door naar binnen blazen.

Kalksponning in detail.

Gelet op de zwaarte van het kozijnhout kunnen deze kozijnen nog wel eens aangebracht zijn alvorens de eerste gemetselde muur daar aangebracht is in ca 1830. De eerste steenoven in deze omgeving werd opgericht in 1830 te Haart bij Aalten. Om dat na te gaan zou je een hoek moeten losmaken van het metselwerk rond dat detail, maar dat is ondenkbaar.

Weer een bijzonder detail dat je zomaar tegen komt.

KAPCONSTRUCTIE

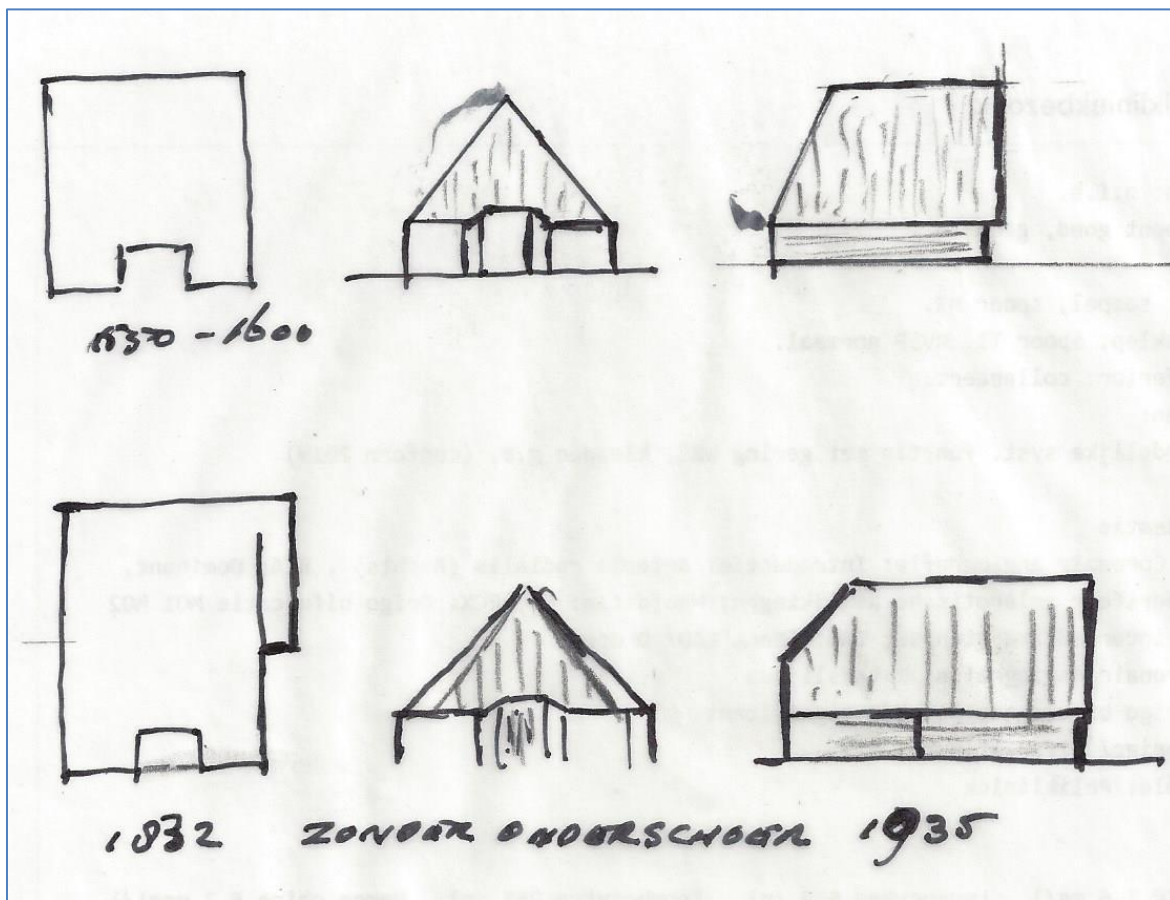
Gelet op de telmerken in de ankergebinten rijst het vermoeden dat deze boerderij stamt uit de tijd van ca. 1550-1600. Om dit exact te kunnen bepalen zou je een dendrochronologisch onderzoek moeten verrichten maar ook de gehele kapconstructie wijst in die richting.

Onderzoek gaf aan dat de boerderij van oorsprong 4 ankergebinten groot was en deze met een wat langer dan een ankergebint vak aan de voorzijde heeft uitgebouwd. Vermoedelijk is dit laatste geschied ook rond 1830. Er was geen zolder en men had een zolderruimte nodig om het graan te laten drogen. Ook heeft men de boerderij toen verbreed. Men heeft over de bestaande eikensporen kap een nieuwe sporenkap aangebracht. De verlenging aan de voorzijde is goed zichtbaar doordat daar geen eikensporen zijn gebruikt en je ziet 2 spoorvakken oversteken over het ankergebint waar de voorgevel heeft gezeten.

Deze dubbele sporenkappen zie je wel vaker, maar meestal worden daarna en zeker bij het bewoonbaar maken van deze ruimte een spoorconstructie weg gehaald. Hier heeft men besloten om de beide sporen kappen te laten zitten. Onder de dakplaten wordt isolatie aangebracht en dampdicht afgewerkt. Daaronderdoor komt een gipsplaat die weer afgewerkt wordt met houten delen. De gehele eikensporenkapconstructie blijft volledig in het zicht.

De onderschoer is vermoedelijk rond 1900 verwijderd gelet op de detaillering van het metselwerk rond de korbboog en de aanzet en sluitsteen.

Een fraaie boerderij, geen monument maar met bijzondere details. Ik ben blij dat de zowel de oude luu als de jonge luu dit graag zo in stand willen houden.

Wim Jansen © versie B-K.

Steenderen, 17 november 2021